

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2286/2018
26.09.2018. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из ..., против тужене „ББ“ ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6528/17 од 21.12.2017. године, у седници одржаној 26.09.2018. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6528/17 од 21.12.2017. године и предмет враћа истом суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1616/15 од 04.04.2017. године, ставом првим изреке одбијен је, као неоснован, тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништав уговор о кредиту за куповину непокретности бр. ... закључен између тужиоца и тужене 06.11.2007. године. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка плати 93.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6528/17 од 21.12.2017. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом изреке и тужба је одбачена. Ставом другим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђено решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене одлуке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужилац је изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, парничне странке су 06.11.2007. године закључиле уговор о кредиту, којим је тужена банка, тужиоцу као кориснику кредита, одобрила стамбени кредит од 50.238,28 CHF у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан пуштања средстава у течај, са роком отплате од 21 године, као и Споразум којим је банка износ од 1.133,68 CHF, који је наплатила по основу повећања неодредивих елемената променљиве каматне стопе у периоду од пуштања кредита у течај до 05.12.2011. године, урачунала у превремену отплату кредита. Наведени уговор раскинут је једностраном изјавом тужене, због неиспуњења уговорне обавезе од стране тужиоца – која се односи на редовну отплату кредита, па је целокупан дуг доспео на наплату. Ову изјаву тужилац је примио 16.10.2015. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев, с обзиром да је побијани уговор раскинут, због чега више не егзистира у правном промету, што и захтев тужиоца за утврђење ништавости таквог уговора чини неоснованим.

Другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и тужбу одбацио, применом члана 294. ЗПП, налазећи да нису испуњени услови из члана 194. став 2. ЗПП за подношење тужбе за утврђење, јер тужилац нема правни интерес за утврђење ништавости већ раскинутог уговора.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом основано указује да је побијаном одлуком погрешно примењено материјално право.

Наиме, у конкретном случају, тужилац је поднео тужбу за утврђење ништавости уговора о кредиту, закљученог између парничних странака, који је раскинут једностраном изјавом воље туженог, као повериоца, у смислу члана 124. Закона о облигационим односима.

Дакле, ради се о тужби за утврђење (декларативна тужба), код које закон (члан 194. став 2. ЗПП и члан 109. став 1. ЗОО), ограничава - условљава могућност подношења овакве тужбе и вођења поступка по њој, постојањем правног интереса за утврђење. Тужба за утврђење може да се поднесе ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост односно неистинитост неке исправе, или ако тужилац има неки други правни интерес. То значи да такав интерес постоји када се правни положај тужиоца показује као неизванстан у односу према туженом, а отклањање ове неизвесности оправданом. Међутим, и право или правни однос који више не постоји може бити предмет утврђења, ако је његово раније постојање основ неког захтева у садашњости.

У конкретном случају судови утврђују да је предметни уговор о кредиту, који су парничне странке закључиле 06.11.2007. године - раскинут једностраном изјавом воље туженог, коју је тужилац примио 16.10.2015. године. Уговор је раскинут због неизвршења уговорних обавеза од стране тужиоца, односно услед узрока који је настао накнадно - након његовог закључења, што значи да је уговор производио правно дејство у периоду од закључења, 06.11.2007. године, до раскида, 16.10.2015. године.

Предмет тужбеног захтева је утврђење ништавости истог уговора, а у случају основаности тужбеног захтева – правна последица апсолутне ништавости производиће правно дејство *ex tunc*, што значи од његовог закључења, односно сматраће се као да уговор никада није ни закључен.

Имајући у виду (различите) правне последице апсолутне ништавости уговора и раскида истог, као и постојање разлике у последицама ништавости и раскида уговора у односу на уговорне стране, регулисане одредбама члана 104. и 132. Закона о облигационим односима, Врховни касациони суд налази да тужилац има правни интерес за подношење тужбе за утврђење ништавости предметног уговора о кредиту, без обзира на чињеницу што је исти већ раскинут, јер би у случају усвајања таквог захтева последице у односу на њега могле бити другачије (повољније) него у случају раскида.

Како је у конкретном случају, другостепени суд одбацио тужбу, погрешно налазећи да тужилац нема правни интерес за подношење тужбе за утврђење ништавости закљученог уговора, због чега није ценио остале наводе жалбе којима се оспорава првостепена одлука, Врховни касациони суд је, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, другостепени суд ће оценити основаност навода из жалбе тужиоца, имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку

Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић